

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף פה

אלא היינו טעמא דרבי: המחלוקת היא האם קנסו רבנן את הגב שישלם את הטבל בכדי שלא ישוב ויגנוב, או שקנסו את בעל הבית שיפסיד את הטבל בכדי שבפעם הבאה לא ישתהה מלהפריש את מעשרותיו. כלומר אם נסבור שטובת הנאה אינה ממון - דעתו של רבי יוסי ברבי יהודה שלא משלם לו מיושבת, ואילו דעתו של רבי שמשלם כי הוא סובר שקנסו את הגב. ואם נסבור שטובת הנאה נחשבת ממון - דעתו של רבי שמשלם מיושבת, ואילו דעתו של רבי יוסי ברבי יהודה שלא משלם כי הוא סובר שקנסו את הבעלים.

רבא אמר: המשנה סוברת שטובת הנאה נחשבת ממון, ולכן בסיפא מובן מדוע כשנדר מכהנים מסויימים אסור להם לקחת את המעשרות אלא באים כהנים אחרים ולוקחים. אבל ברישא שאסר על כל הכהנים מכיון שכל ה'טובת הנאה' שיש לו בטבל הוא לבחור לאיזה כהן להביא אותם - כשאסר אותם על כל הכהנים ממילא הוא כבר ויתר על הטובת הנאה והפקיר אותה, ולכן יכולים הכהנים לקחת את המעשרות בעל כרחו שהרי עצם המעשרות הם ממון גבוה ורק הטובת הנאה היא הממון שלו אך כאמרו הוא כבר הפקיר אותה.

משנה: קונם שאני עושה על פי אבא: אישה שנדרה שיהא אסור לאביה ליהנות ממה שהיא עושה, או שנדרה כן על אבא של בעלה וכדו' - אסור לבעלה להפר משום שנדר זה אינו 'עיוני נפש' ואינו 'דברים שבינו לבינה'.

שאיני עושה על פיך: אישה שנדרה כנ"ל על בעלה, לדעת תנא קמא אינו צריך להפר לה משום שהיא משועבדת לו.

לדעת רבי עקיבא יפר לה מחשש שמא תעדיף. דהיינו חכמים פסקו שהאישה צריכה לעשות לבעלה חוט במשקל חמש סלעים לשבוע, ואת זה באמת היא לא יכולה להפקיע מבעלה (וכמובן שלא את שאר המלאכות שאישה עושה לבעלה) אבל אם תעשה יותר מחמש סלעים יאסר עליו ליהנות מהמותר. [ת"ק ורבי עקיבא נחלקו האם

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com



052-342-4473



מותר החמש סלעים שייך לבעל וממילא אינה יכולה להפקיע ממנו גם את זה, או שאינו שייך לבעל].

לדעת רבי יוחנן בן נורי יפר שמא יגרשנה וירצה להחזירה אך לא יוכל משום שאז הנדר כבר חל ויהא אסור לו להנות ממעשי ידיה. [לדעת רבי יוחנן בן נורי אין צריך להפר משום העדפה, כי הוא סובר בזה כת"ק שגם העדפה שייכת לבעל. אמנם לדעת ת"ק אין חשש שמא יגרשנה, משום שנדר שאינו חל עכשיו לא יכול לחול לאחר מכן כשתתגרש].

גמרא: למימרא דקסבר שמואל אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם: הנדר דומה להקדש, ואם סובר שמואל שהלכה כרי יוחנן בן נורי שצריך להפר לה שמא תתגרש, כלומר שעכשיו באמת הנדר לא חל כי היא משועבדת לבעלה אבל הוא יחול לאחר שתתגרש ותעשה מלאכה, הרי שזה ממש כמו המקדיש דבר שעדיין לא בא לעולם. **אבל יש סתירה לכך מדברי שמואל:**

המקדיש מעשה ידי אשתו: חכמים תקנו שהבעל יתן מזונות לאשתו, וכן עליו לתת לה מעה כסף לשבוע. כנגד זה תקנו לבעל את מעשי ידיה כנגד המזונות, ואת מותר מעשי ידיה (= יותר מחמש סלעים) כנגד המעה כסף. מדובר באדם שלא נותן לאשתו מזונות, ולכן לגבי מעשי ידיה לכולי עלמא ההקדש לא חל כי מכיון שאינו נותן לה מזונות הם לא שלו.

אבל אם הוא נותן לה מזונות אך לא מעה כסף והוא הקדיש את מותר מעשי ידיה, אמנם בחייה פשוט שגם כאן ההקדש לא חל וכנ"ל, אך נחלקו הדעות האם הוא חל לאחר מותה כשירש אותה בעלה. לדעת רבי מאיר ההקדש חל ואפילו שבשעה שהקדיש לא היה הדבר בעולם, ואילו לדעת רבי יוחנן הסנדלר ההקדש לא חל מכיון שאינו בא לעולם. ואמר שמואל שהלכה כרבי יוחנן הסנדלר, וזה סותר למה שאמר שהלכה כרבי יוחנן בן נורי הסובר שהנדר יחול לאחר שיגרשנה למרות שכשנדרה היה זה דבר שלא בא לעולם.

ניסיון לתרץ: וכי תימא: ואם תרצה לתרץ ששמואל באמת סובר שאין אדם מקדיש דבר שלא בעולם, ומה שאמר במשנתנו שהלכה כרבי יוחנן בן נורי אין בוונתו משום שהנדר יחול כשיגרשנה, אלא רק לגבי העדפה, שלדעת רבי יוחנן בן נורי ההעדפה שייכת לבעל ושלא כדעת רבי עקיבא שהעדפה שייכת לאישה.

דחייה: לימא הלכה כרבי יוחנן בן נורי בהעדפה: אך אם כן היה על שמואל להדגיש שהלכה כמותו רק לגבי העדפה! אי נמי שיאמר שמואל הלכה כתנא קמא שגם הוא סובר שההעדפה שיכת לבעל אך אינו סובר שאדם נודר על דבר שלא בא לעולם. אי נמי שיאמר שמואל אין הלכה כרבי עקיבא ואז נדע שאין הלכה כמותו לא לגבי מה שאמר שצריך להפר על העתיד כי אין אדם נודר על דבר שלא בא לעולם, וכן לא על מה שאמר שצריך להפר משום העדפה כי העדפה שייכת לבעל.

ומכך ששמואל לא אמר את אחת מהאפשרויות הנ"ל אלא אמר שהלכה כרבי יוחנן בן נורי, משמע שהלכה כמותו בכל ענין גם לגבי דבר שלא בא לעולם.

תירוץ: אלא אמר רב יוסף: באמת שמואל סובר כרבי יוחנן הסנדלר שאדם לא מקדיש דבר שלא בא לעולם, אבל שונה הדבר לגבי נדרים שהואיל ואדם יכול לאסור על עצמו את פירות חבירו לכן יכול לאסור אף דבר שלא בא לעולם. ביאור: אדם לא יכול להקדיש את פירות חבירו (= לפי שאינם ברשותו, ולגביו הם כאילו שלא באו לעולם) ובכל זאת יכול לאוסרם על עצמו בנדר, וכמו כן למרות שאינו יכול להקדיש דבר שלא בא לעולם הרי שיכול לאסור בנדר דבר שלא בא לעולם.

אביי מקשה: הסיבה שאדם יכול לאסור את פירות חבירו על עצמו למרות שאינם ברשותו היא מפני שהוא יכול לאסור את פירותיו על חבירו למרות שחבירו אינו ברשותו, אבל אינו יכול לאסור דבר שלא בא לעולם על חבירו כמו שאינו יכול לאסור את פירות חבירו על חבירו. ביאור: אדם יכול לאסור את פירות חבירו על עצמו, לפי שגופו ברשותו, וכן יכול לאסור את פירותיו על חבירו לפי שפירותיו ברשותו, אבל אינו יכול לאסור את פירות חבירו על חבירו לפי שגם הפירות וגם חבירו אינם ברשותו, וכמו כן אינו יכול לאסור דבר שלא בא לעולם על חבירו כיון ששניהם אינם ברשותו. וא"כ גם האשה אינה יכולה לאסור את מעשה ידיה שלא באו לעולם ואינם ברשותה על בעלה שאינו ברשותה.

תירוץ: אלא אמר רב הונא בריה דרבי יהושע: באמת שמואל סובר שאדם לא יכול לאסור על חבירו דבר שלא בא לעולם, אלא כאן מדובר שהאשה אמרה 'יקדשו ידי לעושיהם', דהיינו שהקדישה את ידיה עצמם לבורא ובכך אסרתם על בעלה, וכיון שהידיים עצמם נמצאות בעולם לכן זה נחשב שאסרה דבר שבא לעולם.

קושיא: וכי אמרה הכי וכו': וכי אם היא אמרה כך (= 'יקדשו ידי לעושיהם') חל ההקדש, והרי ידיה משועבדות לבעלה?

תירוץ: דאמרה לכי מגרשה: מדובר שאמרה שיקדשו ידיה לאחר שתתגרש מבעלה.